

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101267

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-11-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ про видання диплома та додатку до диплома доктора філософії Т.О. Мороз № 78 від 20.12.2023

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мороз Тетяна Олександрівна

2. Tetiana O. Moroz

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6891-8326

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 035 Філологія

Дата захисту: 24-11-2023

Спеціальність за освітою: Мова і література (польська)

Місце роботи здобувача: Хмельницький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071234

Місцезнаходження: вул. Інститутська, буд. 11, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 2314

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16

Тема дисертації:

1. Польські паремії з антонімічними компонентами (семантичний та структурно-граматичний аспекти)
2. Polish Paremies with Antonymic Components (Semantic and Structural-Grammatical aspects)

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена вивченню польських паремій з антонімічними компонентами, оскільки питання антонімічних відношень між компонентами у складі паремійних одиниць залишається недостатньо висвітленим як у польському мовознавстві, так і в українській славістиці. Наукова новизна дисертації вбачається в тому, що вперше в українському та польському мовознавстві здійснено комплексний та різноаспектний аналіз польських паремій з антонімічними компонентами, зокрема досліджено семантичні опозиції у складі польських паремійних одиниць, охарактеризовано різновиди семантично протилежних компонентів у структурі польських прислів'їв та приказок згідно з типологічною класифікацією антонімів, а також описано лексичні та структурно-граматичні особливості антонімічних компонентів. Практичне значення роботи пов'язане з можливістю використання мовного матеріалу в лекційних і практичних курсах, присвячених проблемам фразеології, лексикології, зокрема у викладанні таких навчальних дисциплін, як

«Сучасна польська мова. Лексикологія», «Фразеологія польської мови»; у роботі наукових семінарів із проблем фразеології; під час підготовки спецкурсів та спецсемінарів. Фактичним матеріалом для дослідження послужили понад 700 одиниць польських паремій з антонімічними компонентами, які було зібрано шляхом суцільної вибірки з польських лексикографічних джерел (4-томний словник «Nowa księga przysłów i wyrażeń przysłowiowych polskich» за редакцією Ю. Кшижановського, «Uniwersalny słownik języka polskiego» за редакцією С. Дубіша, словник «Księga przysłów, przypowieści i wyrażeń przysłowiowych polskich» за редакцією С. Адальберга та збірка прислів'їв «Przysłowia są na wszystko» за редакцією Д. Сверчинської). У першому розділі «Теоретичні засади вивчення паремійних одиниць у мовознавстві» проаналізовано визначення термінів пареміологія, паремія, прислів'я, приказка, антонімія та антоніми у словниках та наукових працях. У дисертаційній роботі, слідом за Л. І. Даниленко, паремії розглядаємо як короткі, широко відомі вислови реченневої структури, які в афористичній усталеній формі з покоління в покоління передають народну мудрість. Як свідчать результати дослідження, антонімічні відношення проявляються між компонентами значної кількості польських паремійних одиниць. Однак вивчення антонімічних зв'язків у складі польських прислів'їв та приказок є малодослідженим як в українському мовознавстві, так і в польському, тому на сьогодні воно є актуальним. У другому розділі «Семантичні опозиції у складі польських паремій» виявлено опозиції у складі польських паремійних одиниць, досліджено їхню семантику, а також об'єднано паремії за тематичними групами відповідно до виявлених опозицій. Виокремлено два тематичних класи – «Людина» та «Соціальна сфера». Аналіз фактичного матеріалу засвідчив, що численнішим виявився тематичний клас «Людина», у складі якого виділено шість тематичних груп: «Зовнішні та внутрішні характеристики людини», «Фізіологічні особливості людини», «Психоемоційні стани людини», «Життєвий шлях людини», «Народні спостереження та прикмети» та «Образ жінки». У структурі тематичного класу «Соціальна сфера» виділено три тематичні групи: «Соціальні відносини та соціальний статус», «Стосунки між членами родини та іншими людьми», «Духовність і духовний світ людини». В обох досліджуваних тематичних класах («Людина» і «Соціальна сфера») виокремлено прислів'я та приказки з антонімічними компонентами, що мають подвійну тематичну належність. У третьому розділі «Лексичні та структурно-граматичні характеристики антонімічних компонентів польських паремійних одиниць» охарактеризовано різновиди антонімічних компонентів у складі польських прислів'їв та приказок згідно з типологічною класифікацією антонімів та здійснено аналіз лексичних і структурно-граматичних характеристик семантично протилежних компонентів у структурі польських паремій. Результати здійсненого аналізу фактичного матеріалу дають підстави стверджувати, що паремії є одними з цінних та значних здобутків будь-якої мови, важливою частиною культури, польської зокрема. Підтвердженням цього є своєрідність семантичних опозицій у складі польських паремій, лексичні та структурно-граматичні характеристики цих мовних одиниць. Результати дисертаційної роботи були апробовані на 17 міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях (серед них – на 2-ох зарубіжних) і 2-ох семінарах. За результатами проведеного дослідження опубліковано 10 наукових статей, серед яких: 4 – у періодичних фахових виданнях України, 2 – у закордонних, одна з яких надрукована у виданні, що індексується у наукометричній базі Scopus (Q2), 2 – в інших наукових журналах; 2 – апробаційного характеру (тези доповідей).

2. The dissertation deals with the study of Polish proverbs with antonymic components, since the issue of antonymic relations between components in the composition of proverbial units remains not fully researched both in Polish linguistics and in Ukrainian Slavic studies. The scientific novelty of the dissertation can be seen in the fact that, for the first time in Ukrainian and Polish linguistics, a comprehensive and multifaceted analysis of Polish proverbs with antonymic components has been carried out, in particular, semantic oppositions in the composition of Polish proverbial units have been investigated, varieties of semantically opposite components in the structure of Polish proverbs and sayings have been characterized according to typological classification of antonyms, as well as lexical and structural-grammatical characteristics of antonymic components have been described. The practical significance of the work is related to the possibility of using language material in lecture and practical courses covering the problems of phraseology, lexicology, in particular in the teaching of such educational disciplines as «Modern Polish language. Lexicology», «Phraseology of the Polish language»; in the work of scientific seminars on

the problems of phraseology; during the preparation of special courses and seminars. The actual material for the study included more than 700 units of Polish paremies with antonymic components, which were collected by means of continuous sampling from Polish lexicographic sources (the 4-volume dictionary «Nowa księga przysłów i wyrażeń przysłowiowych polskich» edited by Y. Krzyzhanowski, «Uniwersalny słownik języka polskiego» edited by S. Dubis, the dictionary «Księga przysłów, przypowieści i wyrażeń przysłowiowych polskich» edited by S. Adalberg and the collection of proverbs «Przysłowia są na wszystko» edited by D. Swierchynska). In the first chapter «Theoretical foundations of the study of paronymic units in linguistics» the definitions of the terms paremiology, paremia, proverb, saying, antonymy and antonyms in dictionaries and scientific works are analyzed. In the dissertation work, following L. I. Danylenko, we consider paremias as short, well-known expressions of the sentence structure, which in an aphoristic established form pass folk wisdom from generation to generation. In the second chapter, «Semantic oppositions in the composition of Polish paremics», oppositions in the composition of Polish paremic units are identified, their semantics are investigated, and paremics are combined by thematic groups in accordance with the identified oppositions. Two thematic classes are distinguished – «Man» and «Social Sphere». The analysis of the factual material proved that the thematic class «Human» is the most numerous, which includes six thematic groups: «External and internal characteristics of a person», «Physiological features of a person», «Psycho-emotional states of a person», «Life path of a person», «People's observations and signs» and «Image of a woman». In the structure of the thematic class «Social sphere», three thematic groups are distinguished: «Social relations and social status», «Relations between family members and other people», «Spirituality and the spiritual world of a person». In both thematic classes («Man» and «Social Sphere») proverbs and sayings with antonymic components that have a double thematic meaning are singled out. In the third chapter «Lexical and structural-grammatical characteristics of antonymic components of Polish paremic units» the varieties of antonymic components in the composition of Polish proverbs and sayings according to the typological classification of antonyms are characterized and the lexical and structural-grammatical characteristics of semantically opposite components in the structure of Polish paremic units are analyzed. The results of the analysis of the actual material give grounds for asserting that paremias are one of the valuable and significant achievements of any language, an important part of culture, Polish in particular. This is confirmed by the originality of semantic oppositions in the composition of Polish paremies, lexical and structural-grammatical characteristics of these linguistic units. The results of the dissertation have been tested at 17 international and all- Ukrainian scientific conferences (including 2 foreign ones) and 2 seminars. Based on the results of the conducted research, 10 scientific articles have been published, including: 4 – in specialized periodicals of Ukraine, 2 – in foreign ones, one of which has been published in a book of papers indexed in the scientometric database Scopus (Q2), 2 – in other scientific journals; 2 – conference abstracts.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Мороз Т.О. Репрезентація характеристики людини у польських паремійних одиницях з антонімічними компонентами. Мова і культура. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. Вип. 22. Т. IV. С. 252–259.
- Мороз Т.О. Польські паремійні одиниці з антонімічними компонентами на позначення соціальної сфери життя людини. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2020. Вип. 28. Т. 3. С.

4–10.

- Мороз Т.О. Типи антонімів у польських пареміях. Компаративні дослідження словянських мов і літератур. Київ: Освіта України, 2019. Вип. 35. С. 92–104.
- Мороз Т.О. Теоретичні підходи до аналізу паремій в українському, російському та польському мовознавстві. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія. Вип. 1(45), 2021. С. 312–320.
- Мороз Т.О. Опозиція «свій / чужий» у семантичній структурі польських паремій. Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej. 2022. № 57. Article 2544.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколаєнко Лариса Іванівна

2. Larysa I. Nikolaienko

Кваліфікація: к.філол.н., старший науковий співробітник, 10.02.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2834-1208

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калько Валентина Володимирівна

2. Valentyna Kalko

Кваліфікація: д. філол. н., доц., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9394-1664

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коцюба Зоряна Григорівна

2. Zoriana H. Kotsiuba

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.02.15, 10.02.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7702-1377

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дем'яненко Наталія Борисівна

2. Nataliia B. Demianenko

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5662-1074

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Файчук Тетяна Григорівна

2. Tetiana H. Faichuk

Кваліфікація: к. філол. н., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6357-8158

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416998

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ярмак Вероніка Іванівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ярмак Вероніка Іванівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Вакулич Марія іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна